ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕНЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ЯК ОКРЕМОГО СУБ'ЄКТУ

Денисюк Марія Олексіївна,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпеченню Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Багаторічний досвід функціонування ринку праці в Україні сьогодні окреслив чітку тенденцію, за якою учасники трудових та пов'язаних із ними відносин характеризуються більшою свободою вираження свого волевиявлення до процесу організації й управління працею. Такі зміни виникли невипадково, адже підвищення ролі виробничої демократії зумовлене зрушеннями в ринковій економіці, а також поступовим реформуванням системи трудового законодавства України.

Аналізуючи поняття трудового колективу, що вказане в ст. 1 Закону СРСР «Про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами, організаціями» [2] визначено поняття «трудовий колектив» як об'єднання всіх працівників, які здійснюють спільну трудову діяльність на державному, громадському підприємстві, в установі, організації, в колгоспі та іншій кооперативній організації. Дещо іншого характеру набуло поняття, що міститься в статті 252-1. Кодексу законів про працю України, де трудовий колектив підприємства утворюють усі громадяни, які своєю працею беруть участь у його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством [3].Таким чином можна помітити, що законодавчий підхід до визначення самого поняття трудового колективу дещо змінився. Доцільно звернутися до доктрини трудового права да відобразити підходи науковці до визначення трудових колективів.

© Денисюк М. О., 2020

В організаційно-управлінських відносинах трудового права, Н. В. Козачок-Труш, який зазначає: усвідомлення окремими працівниками, що в певних випадках тільки спільна дія може усунути перепони для реалізації приватних інтересів, зумовило виникнення «штучного» утворення - колективу. Штучність його виявляється через існування виключно приватних індивідуальних інтересів, задля реалізації яких відбувається об'єднання зусиль [9, с. 17]. В такому випадку простежується ознака трудового колективу, як реалізація захисту трудових права членів трудового колективу.

Виходячи з вище наведеного можна сказати що на практиці виникла проблема, що характеризується ти, що трудове законодавство України не містить самостійних положень, які прямо вказують на визнання трудових колективів суб'єктами трудового права, що на практиці реалізується як небажання окремих роботодавців задовольняти колективні інтереси працівників, а іноді і як трудовим колективам в укладанні колективного договору.

Важко погодитися із думкою М. В. Даниловою, яка вважає, що доктринальних напрацювань у досліджуваній сфері достатньо для того, щоб визначення трудового колективу зробити придатним в умовах ринкової економіки до практичного застосування[10, с. 27]. Оскільки, доктринальна дослідження, н нашу думу слугує основою для прийняття відповідних законодавчих рішень а також не має відповідної юридичної сили. Тому дослідження в даній сфері безумовно важливе але не менш важливе і законодавче закріплення даного поняття, для того щоб можна було з легкістю посилатися на відповідну норму при вирішенні будь якого трудового спору. І при цьому всьому можна визнати трудовий колектив як окремий суб'єкт трудових відносин.

Що стосується визнання трудового колективу як окремого суб'єкту то на практиці виникають відповідні проблеми, що супроводжуються тим, що відсутність нормативного закріплення трудового колективу як самостійного суб'єкту трудових відносин призводить до того, що на практиці реалізується як небажання окремих роботодавців задовольняти колективні інтереси

© Денисюк М. О., 2020

працівників, а іноді і як трудовим колективам в укладанні колективного договору, тим самим порушує трудове законодавство і права самих працівників.

Цікаву думку з цього приводу висловила М. М Хлепітько, яка зазначила, що вирішення цієї проблеми бачиться, зокрема, через нормативне закріплення двох взаємопов'язаних положень: перше - це доповнення Кодексу законів про працю в Україні та ст. 19 проекту Трудового кодексу України положенням такого змісту: «суб'єктами відносин у сфері праці на локальному рівні є трудовий колектив і роботодавець»; друге - у кодифікованому нормативному акті про працю та інших спеціальних законах повинен міститися припис такого змісту: «колективний договір укладається на всіх підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності та організаційно-правової форми» На наше переконання, закріплення в законодавстві трудового колективу як поіменованого суб'єкта трудового права забезпечить йому правову можливість брати участь в управлінні підприємством на договірних засадах [11, с. 58]. У даному контексті солідарні з думкою С. В. Морозова про те, що визнання трудового колективу як спеціального суб'єкта встановлює особливий зв'язок між підприємством і працівниками, через який відбувається вираження колективного інтересу працівників на підприємстві, в установі й організації в питаннях, що суттєво впливають на результати як економічної діяльності підприємства, так і соціально-економічного забезпечення працівника [12, с. 112].

Список використаних джерел:

1. Про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами, організаціями : Закон УРСР від 17.06.1983 р. № 9500-X URL http: rada.gov.ua.(дата звернення 17.04.2019)

2. Кодекс законів про працю України: Закон України № 322-VIII від 10.12.1971. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.

© Денисюк М. О., 2020

3. Козачок-Труш Н. В. Правове регулювання організаційно-управлінських відносин у сфері праці : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : спец. 12.00.05/ Н.В. Козачок-Труш ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. -Луганськ, 2011. -20 с.

4. Данилова М. В. Працівник та трудовий колектив як суб'єкти організаційно-управлінських відносин у трудовому праві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2014. Вип. 28(2). С. 25-28

5. Хлепітько М. М. Роль трудового колективу в процесі управління підприємством. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. Вип. 2. Т. 4. С. 180–182.

6. Морозов С. В. Трудовий колектив як суб'єкт вираження інтересів працівників на підприємстві, установі та в організації. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. №2. С. 111-116

© Денисюк М. О., 2020